

Praktiska Sverige AB

Org.nr. 556257-5786

2019-05-27

1 (29)

Dnr-2018:8572

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Praktiska Nykvarn i Nykvarns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Praktiska Nykvarn avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Praktiska Nykvarn i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar arbetet med att analyserar kunskapsresultat och resultat av skolans värdegrundsarbete och ställer dessa i relation till hur undervisningen genomförs.
- Att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärarna kan samverka med varandra för att utveckla undervisningen samt diskutera gemensamma arbets- och förhållningssätt.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att all undervisning struktureras så att eleverna förstår vad de ska göra och hur de ska arbeta. I detta ingår att lärarna tydliggör syfte och mål med lektionernas innehåll.

Trygghet och studiero

Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att skolans samlade arbete för att skapa studiero utvecklas utifrån ett gemensamt förhållningssätt, som syftar till att alla lärare vidtar ändamålsenliga åtgärder och att lärare kommer överens om gemensamma strategier för att skapa en god studiemiljö.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar avvikelser i betygssättningen utifrån skillnader mellan olika ämnen/kurser samt årskurser/program och mellan resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg. I detta ingår att rektorn för diskussioner med lärarna om de skillnader och avvikelser som finns samt söker förklaringar till dessa.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 28 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se , eller per post till, Skolinspektionen, box 156, 221 00 Lund, Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:8572) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens kvalitetsbedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 1 Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.6 Rektorns ansvar

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att rektorn inte systematiskt analyserar skolans samlade kunskapsresultat och inte heller följer upp att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Det framgår bland annat att rektorn följer upp kunskapsresultat på individnivå och att det därför inte finns underlag för att analysera skolans resultat ur ett helhetsperspektiv för att säkerställa att relevanta utvecklingsåtgärder tas fram. Granskningen visar också att rektorns pedagogiska ledning och organisation i flera delar är otydlig vilket försvårar för lärare att samverka i arbetet med att utveckla undervisningen. Granskningen visar slutligen att rektorn inte leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolenheten.

Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom samtliga ovan nämnda områden, men bedömer att rektorn i första hand bör utveckla skolans uppföljnings- och analysarbete

i relation till undervisningens kvalitet, samt försäkra sig om att lärarna får förutsättningar att samverka med varandra. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de underlag som myndigheten samlat in inför och i samband med besöket.

Rektor analyserar inte skolans kunskaps- och värdegrundsresultat

Granskningen visar att rektorn följer upp undervisningen genom lektionsbesök och handleder vissa lärare individuellt men att det inte görs någon analys som kan ligga till grund för gemensamma arbets- och förhållningssätt kring undervisningen. I intervju med rektorn, personal i elevhälsan och lärare framkommer att lärare skickar in sammanställningar över satta betyg och att rektorn följer upp kunskapsresultat för elever per klass. Det framgår också av intervjuerna att rektorn inte regelbundet följer upp eller analyserar resultat på skolnivå och att den uppföljning som görs inte omfattar hur värdegrundsarbetet bedrivs i undervisningen.

Rektorn säger att kunskapsresultaten på individnivå följs upp tre gånger per termin, vilket bekräftas av lärarna och elevhälsopersonal. I dessa elevavstämningar får personalen överblick över hur många elever som förväntas nå målen i respektive klass. Samtliga intervjuade personalgrupper uppger dock att ingen sammanställning hittills gjorts över resultaten på skolnivå. Varje mentor har tillgång och överblick över sin klass, men inte överblick över resterande elevers kunskapsresultat, säger intervjuade lärare och personal ur elevhälsan. De säger vidare att uppföljningen inte lett till några förändringar eller gemensamma förhållningssätt hur undervisningen ska genomföras. Rektorn uppger i inskickat material att elevavstämningarna i vissa fall inneburit att elevers stödbehov har utretts och att det framkommit att det finns stora skillnader i lärares uppfattningar om och hur arbetet med betyg och bedömning ska gå till. Personal ur elevhälsan uppger att rektorn och elevhälsan identifierar om resultaten i någon klass eller resultaten för någon elev avviker från resten av klassen eller skolan, men att de hittills inte gjort någon analys av vad det kan bero på. Intervjuade lärare säger att de inte har fått någon återkoppling kring hur elevernas kunskapsresultat sett ut över tid och tillägger att uppföljningar och analyser av elevernas kunskapsresultat inte har gjorts eftersom skolan både bytt huvudman och haft flera olika rektorer på kort tid.

Rektor uppger att hen, tillsammans med biträdande rektorn och försteläraren gör flera lektionsbesök varje vecka, vilket bekräftas av elevhälsopersonal. Rektorn uppger att de under lektionsbesöken tittar på olika fokusområden så som hur läraren ger eleverna stöd under arbetet eller hur lektionerna inleds och avslutas. Efter lektionsbesöken får lärarna återkoppling och rektorn har utifrån lektionsbesöken enskilda samtal med

vissa lärare var tredje vecka, berättar rektorn. Rektorn säger att hen först måste se till att grundläggande saker som exempelvis lektionsstruktur fungerar innan de kan arbeta vidare med andra områden.

Granskningen visar att rektorn inte leder ett gemensamt arbete för att se till att värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Rektorn uppger i inskickat material att skolans värdegrundsarbete följs upp och utvärderas varje termin genom att eleverna i enkäter får utvärdera undervisningen i samtliga kurser. Rektorn säger i intervju att hen har insyn i undervisningen genom regelbundna lektionsbesök och genom att rektorn då pratar med elever om frågor som rör exempelvis demokrati, respekt och allas lika värde. Rektorn säger att uppföljningarna visat att de har få incidenter och få anmälningar om kränkningar på skolan och att hen tolkar det som att de har ett gott klimat på skolan. Samtidigt säger rektorn att de inte har något övergripande arbete med värdegrund, att alla lärare inte vet vad värdegrundsarbete innebär och att hen har behövt ha samtal med lärare som inte behandlat elever på ett bra sätt. Även lärare och personal ur elevhälsan uppger i intervju att det inte finns något gemensamt förhållningssätt kring hur värdegrundsuppdraget ska genomsyra undervisningen på skolan.

Lärare och elever berättar i intervju att det finns olika grupperingar bland elever där elever inte visar respekt för andra elevgrupper och för vissa lärare, men att de inte kommit fram till hur de ska arbeta med värdegrund i undervisningen. De säger vidare att det inte finns något arbete som leds av rektorn kring detta och att rektorn inte följer upp hur olika lärare gör. Personal ur elevhälsan uppger att det finns behov av att arbeta med värdegrundsfrågor på skolan när det exempelvis gäller hur man tilltalar och bemöter varandra och att det gäller både lärare och elever. Elevhälsopersonal uppger vidare att det finns lärare som använder sig av digitala sidor med värdegrundsövningar, medan värdegrundsarbetet inte syns alls i andra klassrum.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns ett utvecklingsbehov, vilket beskrivs nedan under avsnittet *Identifierade utvecklingsområden*.

Rektorns pedagogiska ledning och organisation är otydlig

Granskningen visar att rektorn inte leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärarna kontinuerligt kan samverka för att utveckla undervisningen och lära av varandra. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsopersonal framgår att skolans personal har gemensamma möten en timme varje vecka och att de även haft en del arbetslagsmöten under läsåret. Såväl personal ur elevhälsan som intervjuade lärare uppger att de gemensamma mötena hittills mest inneburit arbete för nya administrativa rutiner och säger att organisationen för hur de ska arbeta i arbetslag

inte är färdig. Lärarna uppger att rektorn inte styr vad som tas upp på arbetslagsmötena, men att hen har insyn i och uppdateras om deras arbete genom protokoll. Av intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare framgår att det behövs forum för att samverka och få gemensamma ramar och förhållningssätt kring undervisningen på skolan.

Granskningen visar att rektorn ger en otydlig ledning i hur det pedagogiska arbetet ska bedrivas. Intervjuade lärare säger att rektorn begär in deras terminsplaneringar och att de också får stöd av rektorn eller den biträdande rektorn för att planera de olika kurserna. De säger också att rektorn pratat om att lektionerna ska ha en gemensam struktur men att de inte kommit fram till detta än. Lärarna berättar att de inom många områden, så som med lektionsstruktur och ordningsregler, gör på olika sätt. De säger att de inte har någon gemensam struktur på lektionerna eftersom det inte finns tid avsatt för att planera och diskutera detta. Lärarna och personal i elevhälsan uppger att de identifierat behov av att samarbeta kring undervisningen mellan de programgemensamma- och gymnasiegemensamma ämnena, men att det i nuläget inte finns någon tid för den typen av samarbeten. De säger att det händer att lärare samarbetar över ämnesgränserna på lärares egna initiativ och att rektorn uttalat att undervisningen ska vara mer ämnesövergripande, men att det i nuläget inte finns något sådant samarbete som rektorn organiserar och leder. I intervju med lärare och elever framkommer exempelvis att en lärare i ett gymnasiegemensamt ämne gjort övningar baserade på områden i programgemensamma ämnen och flera lärare säger att de vill ha fler sådana ämnesöverskridande arbeten.

Granskningen visar att obehöriga lärare får en planerad introduktion och stöd i arbetet. Rektor uppger i intervju att obehöriga lärare får en introduktion som hålls av rektor eller biträdande rektor. Lärarna får där berätta vilka erfarenheter de har sedan tidigare och får stöd utifrån de behov som identifieras. Alla nyanställda får en mentor på skolan och det finns tid avsatt för regelbundna samtal mellan mentorn och den obehöriga lärare, säger rektor. Efter introduktionen får den obehörige läraren handledning som kan bestå i att de får feedback kring sin pedagogiska planering av rektor, specialpedagog/förstelärare eller av biträdande rektor, säger rektor. Intervjuade lärare bekräftar att obehöriga lärare får handledning med avsatt tid av en mentor. Lärarna säger att de obehöriga lärarna också får hjälp och stöd genom att de går PIL, Praktiskas interna utbildning.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att det finns ett utvecklingsbehov, vilket beskrivs nedan under avsnittet *Identifierade utvecklingsområden*.

Ett strategiskt jämställdhetsarbete saknas på skolan

Skolinspektionens granskning visar att skolan inte har ett strategiskt jämställdhetsarbete som leds och styrs av rektor. Rektorn uppger i inskickat material att de genomför så kallade elevavstämningar, där personalen följer upp om det finns skillnader mellan pojkars och flickors måluppfyllelse på gruppnivå men säger i intervju att de inte tagit fram underlag för att jämföra pojkars och flickors resultat och betyg över tid. Den uppföljning som är gjord har visat att pojkarna generellt har lägre betygsresultat än flickorna på skolan samt att pojkar läser mindre, säger rektorn. Av Skolverkets statistik för år 2016/2017 framgår att pojkar på Praktiska Nykvarn haft något högre eller samma genomsnittliga betygspoäng de två senaste åren. Rektorn säger att skolan inte arbetar med jämställdhet utifrån om eleverna är pojkar eller flickor, men att de har pratat om hederskulturer ur ett jämställdhetsperspektiv. Rektorn uppger också att hen har pratat med eleverna om flickors talutrymme i klassen och att eleverna då uppgett att alla får ta samma plats i klassrummet. Såväl intervjuade lärare som elevhälsopersonal uppger att det inte finns något pågående jämställdhetsarbete på skolan. De säger att skolan inte följt upp om pojkar och flickor ges samma förutsättningar på skolan och inte analyserat om det finns skillnader mellan pojkars och flickors kunskapsresultat. Några lärare ger exempel på att de arbetat med jämställdhet på lektionerna eftersom det ingår i deras kurser, men säger samtidigt att det inte finns något jämställdhetsarbete som leds av rektorn. Intervjuade elever säger att skolans lärare eller personal inte pratar om jämställdhet. Eleverna berättar att det tidigare fanns en lärare på skolan som arbetade med jämställdhet och som lät eleverna diskutera könsroller, men att inga av deras nuvarande lärare pratar om sådana saker.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Att rektorn utvecklar arbetet med att analyserar kunskapsresultat och resultat av skolans värdegrundsarbete och ställer dessa i relation till hur undervisningen genomförs.
- Att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärarna kan samverka med varandra för att utveckla undervisningen samt diskutera gemensamma arbets- och förhållningssätt.

Rektor analyserar inte skolans kunskaps- och värdegrundsresultat

Granskningen visar att en uppföljning och analys av skolans samlade resultat och undervisningens genomförande inte ställs i relation till undervisningens kvalitet och till de förutsättningar som getts lärarna. Visserligen gör rektorn lektionsbesök och följer i viss utsträckning upp dessa med handledning till läraren, men detta arbete har inte lett till några förändringar eller gemensamma förhållningssätt kring hur undervisningen ska genomföras och hur värdegrundsuppdraget ska integreras i undervisningen. Det framgår också att rektors uppföljning av elevernas kunskapsresultat i huvudsak görs på individnivå och att underlag för skolövergripande analyser saknas.

Enligt 4 kap 4-5 §§ skollagen (2010:800) ansvarar rektorn för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att följa upp och analysera kunskapsresultat på grupp- och skolnivå och för olika lärare. Rektorn bör sammanställa enhetens resultat och se till att det finns underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkat måluppfyllelsen. Uppgifter om undervisningens genomförande, elevernas resultat och förutsättningar för genomförande som inhämtats i uppföljningen måste analyseras. Hur undervisningen genomförs behöver systematiskt följas upp genom lektionsobservationer och det underlag som dessa genererar behöver analyseras i förhållande till elevernas kunskapsresultat. En analys innebär att bryta ner resultatet och studera skillnader och variationer mellan olika elevgrupper och klasser, ämnen och målområden. Även här ska de nationella målen och kraven i styrdokumentet stå i fokus. Ett ytterligare steg i analysen är att försöka identifiera möjliga orsaker (orsaksanalys) till vad låg måluppfyllelse hos eleverna eller problem i undervisningens genomförande beror på. Rektorn fattar beslut om de insatser som ska genomföras. Beslutet behöver fattas utifrån enhetens gemensamma analys och bedömning av vad som ska utvecklas under till exempel det närmaste året men även sett över en längre tidsperiod. På så sätt blir behoven väl förankrade i organisationen och möjligheterna ökar för utvecklingsarbetet

att bli en del av det dagliga arbetet.¹ Därtill behöver rektor skapa strukturer för att följa upp värdegrundsarbetet på skolan, detta för att säkerställa att värdegrundsperspektiven genomsyrar undervisningen. Rektor behöver även inkludera lärare och elever i uppföljningsarbetet.

Rektorns pedagogiska ledning och organisation är otydlig

Granskningen visar att rektorn i sin organisation inte skapat utrymme för lärare att samverka för att utveckla undervisningen. Det framgår också att rektorn inte försäkrat sig om att skolans arbets- och förhållningssätt diskuteras gemensamt så att alla lärare är medvetna om vad som gäller.

Enligt 2 kap 9 § skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att samverka mellan lärare i olika kurser kommer till stånd och att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter, att kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att organisera arbetet så att lärarna regelbundet kan samverka med varandra, då detta är en viktig förutsättning för lärares professionella utveckling och lärande.³ Fokus för samverkan bör ligga på undervisningen och elevernas lärande. För att det kollegiala samarbetet och lärandet ska få effekt bör det inte vara alltför generellt, utan inriktas mot specifika syften. Lärarna bör få möjlighet att utveckla nya och alternativa upplägg och undervisningsmetoder.⁴ För att det ska uppstå en påverkan från det kollegiala samarbetet och lärandet på undervisningen och elevers lärande spelar rektorn en

¹ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet, s. 26, 31-34, 47-48.

² Läroplan för gymnasieskolan (Lgy 11), 2.6 Rektorns ansvar

³ www.skolverket.se, se flik Skolutveckling samt flik Forskning och utvärderingar

⁴ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2016) *Utmärkt skolutveckling: Forskning om skolförbättring och måluppfyllelse*, Stockholm: Natur & Kultur, s 105f, 210ff

avgörande roll genom att det är rektorn som ska etablera formerna för det kollegiala samarbetet. Rektorn bör också säkerställa att samverkan verkligen sker och på ett strukturerat sätt följa upp att arbetet ger önskvärd effekt i undervisningen. På samma sätt bör rektorn se till skolans arbets- och förhållningssätt diskuteras och försäkra sig om att dessa är tydliga och tillämpas av alla lärare.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

4 kap. 1 § och 6 kap. 4-8 §§ gymnasieförordningen (2010:2039)

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Rättigheter och skyldigheter, Gymnasieskolans uppdrag, Kunskaper och lärande, 2.1 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 3 Examensmål för alla nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen

Lgr 11, 5 Kursplaner

De övergripande skälen för Skolinspektionens bedömning är granskningen visar att undervisningen saknar tydlig struktur samt att syfte med lektionerna och arbetsmomenten ofta är otydliga för eleverna. Granskningen visar att undervisningen ofta består av en typ av uppgifter och saknar variation och balans. Granskningen visar vidare att alla lärare inte ger eleverna det stöd eller förklaringar som de behöver för att komma igång med sina arbetsuppgifter men att det förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och att lärare för det mesta uttalar att de har höga förväntningar på eleverna. Granskningen visar även att lärarna till viss del anpassar undervisningens innehåll efter eleverna, men att de anpassningar som görs inte är tillräckliga för att stimulera och utmana alla elever. Granskningen visar slutligen att elever till viss del är delaktiga i undervisningen genom att de får medverka vid planeringen av undervisningen. Samtidigt framgår det att eleverna sällan får utvärdera undervisningen och att det finns få tillfällen då eleverna får reflektera över sitt eget lärande.

Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom flera ovannämnda områden, men bedömer att undervisningens struktur är det som bör prioriteras. När undervisningen fått en tydlig struktur, så att elever förstår vad och hur de ska arbeta, samt syfte med lektionernas innehåll, bör utvecklingsarbete initieras även inom övriga områden.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen kopplat till de iakttagelser myndigheten gjort inför och i samband med besöket.

Undervisningen är ofta enformig med varierande lärarstöd

Granskningen visar att lektionerna ofta består av en viss typ av uppgifter eller aktiviteter där enskilt arbete är det vanligaste arbetssättet. Rektorn uppger i intervju att en del lärare på skolan inte har kunskaper om hur de ska variera undervisningen för eleverna och att en del lärare inte varierar mellan praktiska och teoretiska moment. Intervjuade lärare ger exempel på att de låter eleverna testa praktiska moment som de först haft teoretiska genomgångar om och de uppger att de låter eleverna arbeta både enskilt och i grupp. Flera av de intervjuade eleverna säger dock att de ofta arbetar med samma sak på lektionerna och då på liknande sätt. Eleverna berättar att de arbetar med uppgifter, läser i häften eller i läroböcker och att de därefter får skriva sammanfattningar och svara på frågor. Eleverna ger exempel på några programgemensamma ämnen där de får arbeta på olika sätt, exempelvis genom att arbeta både med praktiska och teoretiska uppgifter och i något ämne även med grupparbete. I övriga ämnen är det ofta samma typ av uppgifter och samma arbetssätt, säger eleverna. Eleverna berättar att de exempelvis i ett programgemensamt ämne endast arbetar i häften och inte arbetar med några praktiska moment. Elevernas beskrivning av hur de arbetar bekräftas av de observerade lektionerna. På flera av de observerade lektionerna arbetar eleverna enskilt med att antingen lösa uppgifter i boken eller läsa texter där de sedan ska sammanfatta med egna ord vad de har läst och svara på frågor om innehållet. På en av de observerade lektionerna lyssnar eleverna på en ljudinspelning som de sedan ska diskutera tillsammans.

Granskningen visar att det finns lärare som inte ger eleverna det stöd de behöver för att de ska förstå vad de ska göra och komma vidare med sina arbetsuppgifter. Rektorn uppger att det varierar mellan lärare hur aktiva de är i att ge eleverna ett tillräckligt stöd på lektionerna och att hen handleder vissa lärare i det arbetet. Några intervjuade elever säger att de inte får hjälp av sina lärare och att eleverna får söka upp lärarna när de behöver hjälp. Andra elever säger att de får bra och tillräckligt med hjälp av sina lärare. Intervjuade lärare säger att de går runt till eleverna i klassrummet och stöttar dem individuellt. Några elever säger att de upplever att det är svårt att förstå vissa lärare. Eleverna uppger att det beror både på att vissa lärare har bristande förmåga att förklara för dem och att några lärare har svårigheter med det svenska språket. På några av de observerade lektionerna går läraren runt och frågar eleverna hur det går för dem och ger dem tips och råd för att komma vidare i arbetet, exempelvis när elever har svårt att komma igång med sina skrivuppgifter. På de lektioner där läraren

går runt både till de elever som räcker upp handen och de som inte gör det, hinner de inte ge alla elever enskild uppmärksamhet. Vid flera observerade lektioner uppmärksammar lärarna inte elever som förefaller oengagerade eller upptagna med annat än det som lektionen handlar om.

Det finns få inslag i undervisningen som stärker elevernas motivation

Granskningen visar att alla lärare inte planerar undervisningen med fokus på att öka elevernas motivation för lektionsinnehållet. Även om några intervjuade lärare berättar att de ofta planerar undervisningen efter elevernas intressen för att eleverna ska känna motivation för lektionerna och innehållet de arbetar med uppger flera av de intervjuade eleverna att de inte tycker att lärarna gör något för att öka deras motivation. Lärare ger i intervju exempel på att de bryter ner kursinnehåll i mindre delar och låter eleverna göra en sak i taget för att motivera eleverna. Lärarna ger också exempel på att de kopplar skolans uppgifter till moment som eleverna gör på praktiken. Några elever har till exempel fått en uppgift om ergonomi i ämnet idrott och hälsa för att undersöka lyft på deras praktikplatser, säger en intervjuad lärare. Flera intervjuade elever säger att lärare inte uppmärksammar eller gör några insatser för att få eleverna att arbeta. På fråga vad lärarna gör för att motivera eleverna till att arbeta på lektionerna svarar eleverna att de låter dem ta rast. Intervjuade lärare säger att de pratat om bristen på motivation hos eleverna på personalmöten tillsammans med skolans specialpedagog och att de där kommit fram till individuella lösningar för vissa elever. Samtidigt säger lärarna att det är ett övergripande problem på skolan som de inte har kommit fram till någon lösning på. På flera observerade lektioner ses hur flera elever inte arbetar med det läraren instruerat om. Flera elever är upptagna med sina mobiltelefoner och använder dem till annat än det som det är tänkt att de ska arbeta med. Lärare ber eleverna att lägga undan mobiltelefonerna, men på de flesta observerade lektionerna återgår eleverna till mobiltelefonerna efter tillsägning. På flera lektioner har eleverna lagt sina huvuden på borden och ser ut att sova. Vid några tillfällen försöker lärarna få eleverna att delta, men i det flesta fall uppmärksammar lärarna det inte.

Det finns inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende

Granskningen visar att det förekommer inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och att lärare för det mesta uttalar att de har höga förväntningar på eleverna. Några elever ger i intervju exempel på lärare som uppmuntrar eleverna genom att visa att de bryr sig om eleverna och hur det går för dem. En elev ger exempel på att de blir motiverade att arbeta i skolan när lärarna kopplar undervisningen till moment de gjort på APL, det arbetsplatsförlagda lärandet. Rektorn

och personal i elevhälsan säger att det både finns lärare som visar höga förväntningar på eleverna och de som inte gör det. Rektorn uppger att lärare som visar höga förväntningar hjälper elever till högskolestudier och arbetar för att eleverna ska bli anställningsbara efter gymnasiet. Intervjuade elever säger att det finns lärare som låter dem gå när de är färdiga med sina uppgifter medan andra lärare visar att de har höga förväntningar på eleverna genom att "tjata på dem" för att de ska prestera bättre. Under lektionsobservationer finns flera tillfällen när lärare uppmuntrar och berömmar elevernas arbete.

Undervisningen anpassas till viss del efter elevernas behov

Granskningen visar att lärarna till viss del anpassar undervisningens innehåll efter elevgruppen som helhet. Eleverna uppger i intervju att de ofta får göra samma saker och på samma sätt men berättar också att det händer att de får göra uppgifter på olika nivå. Även om några intervjuade elever uppger att lärare "inte gör någonting" för att anpassa uppgifter för olika elever ger en elev i intervju exempel på att hen har fått en mer avancerad praktiskt uppgift i ett programgemensamt ämne. En elev ger exempel på att de, i ett ämne, fått färre uppgifter att svara på, eftersom eleven tyckt att uppgifterna var för svåra. En annan elev uppger att det händer att de får uppgifter på olika nivå beroende på hur lätt eller svårt de har för ett ämne. På fråga vad lärarna gör om något är för lätt svarar några elever att lärarna bara ger eleverna en ny uppgift att göra om de blir färdiga. Intervjuade lärare berättar att de ger extra uppgifter och svårare uppgifter till de elever som snabbt blir klara och behöver mer utmaningar. Lärare säger att det finns elever som har svårt att förstå långa texter och att de därför ofta ger eleverna individuella genomgångar och att de anpassar redovisningssätt för eleverna. På flera observerade lektioner hörs hur lärare frågar eleverna om de vill redovisa muntligt eller skriftligt. Några elever ses också förbereda sig för skriftliga eller muntliga redovisningar.

Eleverna är till viss del delaktiga i sitt egna lärande

Granskningen visar att elevernas möjlighet att reflektera över det egna lärandet är begränsad. Av intervjuer med rektorn, personal ur elevhälsan och med elever framgår att vissa lärare låter eleverna med hjälp av självskattning reflektera över vad de lärt sig medan andra lärare inte arbetar med reflektion. Rektorn uppger i intervju att lärare oftast inte ger eleverna utrymme för reflektion. Intervjuade elever ger exempel på att de, när de började gymnasiet, fått skriva ned hur de helst arbetar, men uppger att de i övrigt inte får reflektera över hur de bäst lär sig och att lärarna inte pratar med dem om olika sätt eller strategier för lärande. Några intervjuade lärare ger exempel på att de pratar enskilt med eleverna om hur de lär sig bäst. En lärare uppger att hen gjort

ett självvärderingsformulär där eleverna har fått ställa frågor till sig själva hur det har gått i kursen. En annan lärare ger exempel på att hen visat vilka språkmässiga framsteg elever har gjort och i samtal med eleverna pratat om hur de arbetat för att utveckla språket. Under observerade lektioner hörs lärare tipsa elever om att sammanfatta väsentliga delar i texter och därefter sammanfatta med egna ord. På en lektion ritar läraren upp problemuppgifter med olika färg och figurer på tavlan och berättar för eleverna att det är ett bra sätt att åskådliggöra vad och hur man kan tänka för att lösa uppgifter eller olika problem.

Granskningen visar vidare att eleverna till viss del är delaktiga i planering av undervisningen. Rektorn uppger att eleverna får vara med och påverka arbetssätt och arbetsformer genom att exempelvis välja om de ska arbeta enskilt eller i par. Intervjuade lärare uppger att de haft föreläsare från huvudmannens organisation som talat om elevinflytande och att några lärare, utifrån det arbetet, numera låter eleverna vara med och bestämma hur de exempelvis vill redovisa. Några intervjuade lärare säger att eleverna behöver arbeta igenom skolans böcker för att kunna gå ut på praktik, eftersom schemat är lagt utifrån det, och att eleverna därför inte kan ha inflytande över alla moment i undervisningen. Några intervjuade elever uppger att eleverna i klassen fått planera upplägg inom ett programgemensamt ämne, men att de i övrigt inte har varit delaktiga i planering. Flera intervjuade elever uppger att de inte får vara med och planera hur de ska arbeta på lektionerna. De säger att de inte är med och bestämmer om de exempelvis vill arbeta i grupp eller hur de ska redovisa olika uppgifter eller områden medan en elev ger exempel på att de har fått bestämma när prov ska genomföras. På flera lektioner hörs hur lärare frågar eleverna om de vill redovisa muntligt eller skriftligt.

Granskningen visar att eleverna inte systematiskt får utvärdera undervisningen. Intervjuade elever uppger att de inte får utvärdera hur de har arbetat eller fått tycka till om hur det har gått på lektioner, men säger att det hänt att lärarna pratat med eleverna om hur arbetet har gått på APL, det arbetsplatsförlagda lärandet. På fråga om de får utvärdera det som skrivs i veckorapporterna från APL, svarar eleverna att det där framgår vilka moment som har gjorts och inte hur det har gått. Några elever uppger att det händer att de pratar om hur dagen varit och hur arbetet har gått i de programgemensamma ämnena och att de, utöver veckorapporterna, använder ett dokument som de skickar till läraren där det framgår vilka moment de har gjort på APL och hur eleven tycker att det har gått. Veckorapporterna används mest för att få ut lunchersättning, säger några intervjuade elever. Eleverna berättar att det hänt att de fått feedback på hur de har arbetat med en uppgift, men att det inte varit tydligt vad de behöver göra för att förbättra sitt arbete. Intervjuade lärare uppger att de pratar med eleverna på utvecklingssamtalen om vad eleverna tycker om undervisningen och

att det även funnits med frågor kring undervisning på skolans årliga enkäter. Lärarna berättar att de genomfört flera enkäter men att de hittills inte förändrat något utifrån de resultat som enkäterna har visat.

Undervisningen saknar tydlig struktur

Granskningen visar att syfte och mål med lektionerna eller olika arbetsmoment ofta är otydligt för eleverna. Även om några intervjuade lärare säger att de börjar varje lektion med genomgång och att de går igenom det centrala innehållet med eleverna på lektionerna säger flertalet elever att de upplever att syftet med lektionerna eller olika arbetsmoment är otydligt. Elever uppger i intervju att det inte är tydligt för dem vad och varför de arbetar med uppgifterna de gör. Elever ger exempel på några ämnen där lärarna gått igenom mål för kursen men säger att de i flera kurser "får gissa" vad det är de ska arbeta med. Flera intervjuade elever säger att de inte har sett kursplaner för kurserna de läser, utöver något exempel i de programgemensamma ämnena. Några intervjuade lärare uppger att de går igenom kunskapskraven för eleverna vid kursstart samt att de visat filmer om betygssättning från Skolverket för eleverna medan en intervjuad lärare säger att hen inte vet hur de arbetar för att det centrala innehållet ska vara tydligt för eleverna. På tavlorna i några observerade klassrum står mål för dagens lektion, delar av det centrala innehållet eller kursmål uppskrivet på tavlan. På flera observerade lektioner hänvisar lärare till att instruktioner och uppgifter finns på skolans digitala plattform.

Granskningen visar vidare att undervisningens struktur är otydlig för eleverna. Intervjuade elever säger att de ofta börjar lektioner utan genomgång av lärarna då de fortsätter arbeta med samma uppgift som de arbetat med på föregående lektion. Eleverna ger exempel på flera ämnen där de uppger att de inte har genomgångar alls. Personal ur elevhälsan uppger att elevenkäterna visat att eleverna inte tycker att det är tydligt för dem vad de ska lära sig eller vad som förväntas av dem, vilket även bekräftas av intervjuade lärare. Eftersom skolan har många lärare som inte har någon lärarutbildning har rektorn beslutat att lärarna ska få handledning i hur de ska planera sina lektioner så att de utgår från det centrala innehållet. Det är ett pågående arbete, berättar personal ur elevhälsan. Rektor uppger att lärares förmåga att hålla strukturerade lektioner varierar. Rektorn säger att det finns lärare som planerar och genomför lektioner utifrån kursmål och centralt innehåll men att det också finns lärare som inte har strukturerade lektioner och exempelvis börjar lektioner sent och avslutar före utsatt tid. Flera intervjuade lärare uppger att det är ett problem att elever kommer för sent till lektionerna och att de därför antingen får avvakta med genomgångar eller behöver gå igenom instruktioner eller moment igen för de elever som kommer för sent. Detta bekräftas av lektionsobservationer. Flera observerade

lektioner börjar senare än utsatt tid. De elever som är närvarande vid tiden för lektionsstart blir ombedda att vänta in övriga elever. Några observerade lektioner har lärarledda genomgångar som tas om när nya elever anländer. På några lektioner avslutar läraren och eleverna med att tacka för idag och därefter samla in material och gå ut. På en lektion sammanfattar läraren vad de har arbetat med och hänvisar till målet som stått på tavlan. De flesta lektioner avslutas utan sammanfattning av vad eleverna arbetat med under dagens lektion. På någon lektion lämnar majoriteten av eleverna klassrummet innan utsatt tid för lektionens slut och utan att läraren avslutat lektionen.

Skolinspektionen bedömer därför att det finns ett utvecklingsbehov, vilket beskrivs nedan under avsnittet *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att all undervisning struktureras så att eleverna förstår vad de ska göra och hur de ska arbeta. I detta ingår att lärarna tydliggör syfte och mål med lektionernas innehåll.

Skolinspektionens granskning visar att lärarnas arbete med att skapa strukturerad undervisning behöver utvecklas vid Praktiska Nykvarn och att undervisningen inte är tillräckligt strukturerad. Det framgår av intervjuer att alla lärare inte tydliggör syfte och mål med innehåll och arbetsmoment på lektionerna. Det framgår också att undervisningen inte alltid är planerad utifrån kursplanerna och lektionsinnehållet och arbetsuppgifterna inte anpassas till den fastställda lektionstiden.

Enligt 1 kap skollagen (2008:800) ska gymnasieskolan förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för eleverna att tillägna sig och utveckla kunskaper. Vidare ska varje elev få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Av läroplanen framgår de examensmål som gäller för respektive nationellt program⁵. Det framgår även av läroplanen de gymnasiegemensamma ämnenas syfte och mål samt centralt innehåll och kunskapskrav för de olika kurserna

⁵ Lgy 11, 3 Examensmål för nationella program, 4 Gymnasiegemensamma ämnen.

inom ett visst ämne. Syftet och det centrala innehållet i kurs- och ämnesplaner ska vara utgångspunkten för undervisningen. Även om det inte finns någon reglering avseende strukturerad undervisning visar forskning att en viktig del i en väl organiserad och genomförd lektion är att läraren ser till att det finns en struktur i lektionen som innefattar introduktion, genomförande och en avslutande uppföljning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn inleder ett arbete med att förbättra undervisningens planering och lektionernas struktur. Utvecklingsarbetet bör inriktas på att få samtliga lärare att tydliggöra för elever hur läroplansmålen relaterar till och omsätts i olika övningar och aktiviteter som lektioner består av. Arbetet kan exempelvis påbörjas med att rektor i samråd med lärare och specialpedagog utarbetar gemensamma rutiner för hur lektioner ska inledas och avslutas. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn, eller någon som rektorn utser, gör strukturerade lektionsobservationer i syfte att följa upp på vilka olika sätt lärarna tydliggör syfte och mål med undervisningen och förklarar lektionsinnehållet för eleverna. På så sätt blir det möjligt för rektorn att sprida goda exempel på undervisning som har en tydlig struktur. Eftersom Skolinspektionen i detta beslut även identifierat behov av att utveckla det kollegiala lärandet på skolan kan arbetet vidareutvecklas genom att lärare på ett strukturerat sätt besöker varandras undervisning och därefter för samtal kring undervisningens planering och genomförande med fokus på att tydliggöra syfte och mål med undervisningen för eleverna. Skolinspektionen bedömer att lärares samverkan kring undervisningens genomförande är särskilt viktigt då flera av skolans lärare saknar utbildning och behörighet för den undervisning de bedriver.⁶

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan har i flera delar ett samlat och medvetet arbete för att skapa och bibehålla trygghet och studiero, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

⁶ Enligt Skolverkets statistik är andelen legitimerade lärare med behörighet 29,3 %

Lgy 11, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De övergripande skälen för bedömningen är att granskningen visar att det finns ett pågående arbete på skolan för att förbättra tryggheten men att ett gemensamt arbete för att skapa och bibehålla studiero saknas. Även om vissa åtgärder gjorts för att förbättra studieron leder dessa inte till att eleverna kan arbeta utan att bli störda av andra elever.

Vissa insatser görs för att förbättra tryggheten

Granskningen visar att det finns ett visst arbete hos personalen med att skapa trygghet för eleverna på skolan. Av intervjuer med elever och personal framgår att skolan genomför trygghetsenkäter som sammanställs. Det framgår att skolans personal gör vissa insatser för att öka elevernas trygghet, men att det finns elever som inte känner sig trygga. Intervjuade elever uppger att de har fått svara på enkäter om deras upplevda trygghet och säger att de inte sett någon sammanställning eller resultat från enkäterna. De berättar att det finns grupperingar mellan elever på skolan och att det finns elever som inte känner sig trygga på grund av de grupperingarna samt att det finns elever som känner sig ensamma. På fråga om lärarna pratar om hur man ska vara mot varandra svarar intervjuade elever att det finns planscher om detta upphängda på skolan, men att lärarna inte pratat om det med eleverna. Intervjuade lärare uppger att de pratar med eleverna om trygghet och att deras sammanställningar från enkäterna visat att eleverna känner sig trygga. Såväl intervjuade elever som personal uppger att skolans personal befinner sig mycket ute i skolan tillsammans med eleverna. Intervjuade lärare säger att det är uttalat från rektorn att personalen ska vara ute mycket i skolans lokaler och att de pratat om hur de ska utforma skolans lokaler framöver vid kommande ombyggnation för att skapa en större trygghet för eleverna. Rektorn uppger i inskickat material att trygghet är ett fokusområde på skolan innevarande läsår. Rektorn säger att skolan utvärderar elevernas upplevelse av trygghet tre gånger per läsår och att skolans specialpedagog, tillsammans med lärare, arbetar med anpassningar av metoder och miljö i undervisningen och ute i skolan för en tryggare skola.

Ett gemensamt arbete för att skapa studiero saknas

Granskningen visar att eleverna inte upplever studiero på lektionerna och att lärare saknar ett samlat arbete med att skapa studiero. Intervjuade elever säger att det är stökigt både på lektioner och utanför klassrummen. De säger att det är bättre studiero

hos de lärare som eleverna visar respekt för, men på många lektioner blir det inte bättre studiero av att lärare säger till. Eleverna säger att lärare gör på olika sätt och ger exempel på att vissa lärare säger till när det är stökigt, medan andra lärare inte gör något alls. Eleverna uppger vidare att de inte varit delaktiga i att ta fram ordningsreglerna eller på annat sätt bidragit till arbete för ökad studiero. På fråga vad lärarna gör för att det ska vara studiero för eleverna svarar eleverna att lärarna tjar på eleverna att höra upp, men att det ofta inte hjälper. Även intervjuade lärare och rektorn säger att lärarna gör på olika sätt för att bibehålla studiero. Några lärare uppger att de delar upp eleverna i mindre grupper, men att lokalernas utformning begränsar deras möjligheter att göra det. Rektorn uppger att lärare inte är konsekventa när det gäller att se till så att ordningsreglerna följs och säger att den bristande studieron påverkar elevernas resultat. På några observerade lektioner är det hög ljudvolym i klassrummet och både lärare och andra elever säger till elever som stör att vara tysta. Lärare säger till elever som stör flera gånger att höra upp och meddelar att de kommer att bli ombedda att lämna klassrummet om de inte slutar. Tillsägelseerna får ofta liten effekt men ingen elev blir ombedd att lämna klassrummet. Vid flera observerade lektioner sitter elever och pratar högljutt med varandra i grupp. Vid några tillfällen säger läraren flertalet gånger till eleverna att istället arbeta, vid flera tillfällen uppmärksammar lärarna det inte.

Granskningen visar också att skolans elever återkommande svarat på enkäter gällande studiero, att resultaten sammanställts och presenterats för skolans personal, men att inga gemensamma åtgärder vidtagits för att förbättra studieron. Samtliga intervjuade grupper uppger att eleverna fått svara på enkäter kring studiero varje termin. Lärarna säger att enkätresultaten kring studiero är låga och att de identifierat en skillnad mellan de programgemensamma- och gymnasiegemensamma ämnena, där fler elever upplever studiero på de lektionerna i de programgemensamma ämnena. Lärarna säger att de inte pratat gemensamt i personalen om hur de ska arbeta för ökad studiero på skolan. De berättar att de fått enkätresultaten presenterade för sig och att det därefter varit upp till varje lärare att se till att det förbättras. Rektorn uppger att lärarna varit delaktiga i arbetet med att ge förslag på insatser för ökad studiero men att de inte hunnit se några effekter än. Rektorn säger att de insatser som hittills gjorts är att de serverar frukost på morgnarna och att elever får sitta i biblioteket och studera enskilt. Rektor uppger också att arbetet med att stödja lärare att sätta in rätt stöd till individuella elever och att hjälpa lärare att strukturera lektioner görs för att öka studieron för eleverna.

Granskningen visar slutligen även att elever ofta kommer sent till lektioner och att det stör studieron för övriga elever. En lärare säger i intervju att hen inte har någon kontroll på hur och när eleverna kommer till lektionerna och att det "sitter i väggarna"

att elever kommer sent. Intervjuade lärare uppger att de lyft problemet kring sena ankomster med rektorn och att de i personalen pratat om att många elever kommer för sent på grund av kollektivtrafiken. Rektorn bekräftar att många elever kommer sent och säger att lärare behöver vara konsekventa med att starta lektioner i tid. Vid flera observerade lektioner kommer elever in efter utsatt tid för lektionens start. De flesta elever går då och sätter sig utan att störa, några elever stör genom att hälsa på andra elever.

Skolinspektionen bedömer därför att det finns ett utvecklingsbehov, vilket beskrivs nedan under avsnittet *Identifierat utvecklingsområde*.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del

- Att skolans samlade arbete för att skapa studiero utvecklas utifrån ett gemensamt förhållningssätt, som syftar till att alla lärare vidtar ändamålsenliga åtgärder och att lärare kommer överens om gemensamma strategier för att skapa en god studiemiljö.

Granskningen visar att det saknas ett samlat arbete på Praktiska Nykvarn för att skapa och bibehålla studiero på lektionerna. Av intervjuer framkommer att många elever upplever bristande studiero på lektionerna, att eleverna inte deltar i studieroarbetet samt att lärare gör på olika sätt och inte vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa en lugn miljö.

I skollagen, 5 kap. 3§ 2010:800 framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare är skolans mål att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö.⁷

⁷ Lgr11 kap. 2.3 Elevers ansvar och inflytande

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärare och övrig personal stärker och utvecklar det samlade arbetet för att skapa studiero. Det är viktigt att eleverna på olika sätt involveras i det arbetet. Såväl forskning som Skolinspektionens egna erfarenheter visar att studiero främjas av tydliga lektionsstrukturer och ett tydligt ledarskap i klassrummet. Det är också viktigt att rektorn tar ansvar för att utveckla och förbättra andra processer som på olika sätt bidrar till en god studiemiljö.⁸ Det handlar här huvudsakligen om skolans arbete med normer och värden och det förebyggande arbete som bedrivs av elevhälsan men också om hur skolan tar ansvar för att alla elever ges det stöd och de utmaningar som de behöver. En annan aspekt är att elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och i bland stökiga.⁹

Rektorn bör inleda utvecklingsarbetet med att tillsammans med elever och lärare söka orsaker till bristande studiero genom att undersöka och analysera det som sker i olika lärares klassrum. Sådana underlag kan sedan användas för ta fram såväl förebyggande som åtgärdande insatser generellt på skolan men också för att rektorn ska kunna ge individuellt stöd till enskilda lärare. Skolinspektionen vill i sammanhanget påpeka att om det trots försök till ett gott förebyggande arbete ändå uppstår brister i studiero behöver lärare agera tydligt och effektivt för att skapa lugn och studiero. Det finns stöd för disciplinära åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero i 5 kap 6 § skollagen.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 15 kap. 25a § skollagen

8 kap. 2-3 och 3f §§ gymnasieförordningen

Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

⁸ Skolinspektionen (2016) Skolans arbete för att säkerställa studiero.

⁹ Skolinspektionen (2014) Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt.

De övergripande skälen för bedömningen är att rektor inte ger lärarna tillräckliga förutsättningar att sätta likvärdiga betyg och kvalitetssäkra sina omdömen samt att rektor inte analyserar lärarnas betygssättning och eventuella skillnader i olika ämnen och årskurser samt avvikelser mellan resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg.

Skolinspektionen ser ett utvecklingsbehov inom bägge ovannämnda områden, men bedömer att rektorn först bör skapa system och rutiner för att följa upp och analysera lärarnas betygssättning. Detta med anledning av att Skolinspektionen konstaterar att rektorn redan påbörjat kompetensutvecklingsinsatser kring bedömning och betygssättning som bland annat syftar till att lärarna ska utveckla kunskap och metoder för en mer likvärdig betygssättning.

Förutsättningarna för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar är begränsade

Granskningen visar att lärare inte använder olika metoder för att kvalitetssäkra omdömen och betyg. Rektorn uppger i inskickat material och i intervju att hen identifierat ett behov av att öka lärares kunskaper om betyg och bedömning. Rektorn uppger att det finns lärare på skolan som behöver stöd för att kunna göra allsidiga bedömningar och sätta korrekta betyg och att många lärare enbart använder prov som underlag för bedömning. Rektorn säger att de därför har utbildning för lärarna på tisdagsmöten tillsammans med skolans specialpedagog och biträdande rektor där man diskuterar kursers centrala innehåll och hur kursmål och examensmål ska bli synliga och tydliga för eleverna. Flera lärare och personal ur elevhälsan uppger att det i nuläget inte är tydligt för eleverna och inte heller för alla lärare. Intervjuade lärare uppger att de, på studiedagar, har pratat om hur lärarna ska använda kunskapskraven för att göra korrekta bedömningar vid betygssättning.

Granskningen visar att rektorn till viss del ger lärarna förutsättningar för att samverka vid bedömningar och vid betygssättning. Lärare uppger i intervju att de samtalar med varandra och med handledare på praktiken inför betygssättning, men att de inte samarbetar med andra lärare inom koncernen. Lärarna berättar att de sitter tillsammans dagarna innan betygssättning och att det finns tid avsatt för att kunna sambedöma. De berättar vidare att de kommer att få introduktion om koncernens gemensamma digitala plattform för att via denna kunna samarbeta med kollegor inför bedömning, men att plattformen inte används i nuläget. Personal ur elevhälsan uppger att skolans specialpedagog, tillika förstelärare, i huvudsak är delaktig i all betygssättning på skolan, då skolan har få behöriga lärare. Av Skolverkets senaste tillgängliga statistik framgår att 29,3 procent av skolans heltidsanställda lärare har pedagogiskt högskoleexamen läsåret 2018/2019 och att andelen har minskat de två senaste åren. Rektorn och personal ur elevhälsan uppger att specialpedagogen

handleder alla obehöriga lärare vid betygssättning och att det finns tid avsatt för det arbetet.

Rektorns analys av betygssättningen behöver förbättras

Granskningen visar att rektorn inte systematiskt sammanställer och analyserar eventuella skillnader i betyg i olika ämnen, kurser, årskurser och program. Rektorn gör inte heller analyser som syftar till att förklara de skillnader mellan resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg som finns.

Rektorn uppger i intervju att hen genomför elevavstämningar tre gånger per läsår med skolans elevhälsa och att det där har identifierats vissa avvikelser i betygsutfall mellan olika klasser och lärare. I några fall har rektorn haft individuella samtal med lärare angående betygssättning, men någon systematisk uppföljning eller analyser av resultat över tid är inte gjord, säger rektorn. Lärare och personal i elevhälsan bekräftar att elevavstämningar är gjorda och att de där sett sammanställningar över de klasser de är mentorer för, men säger att de inte sett någon sammanställning över samtliga elevers resultat. Några lärare säger att analys av kunskapsresultat inte är gjord.

Rektorn uppger i intervju att hen inte har tittat på om det finns skillnader mellan elevernas nationella provresultat och slutbetyg. Rektorn säger att hen identifierat ett behov av att vara delaktig i analysen av resultaten på de nationella proven, men att det hittills inte har gjorts. Av nationell statistik för läsåret 2017/2018 framgår att det finns stora skillnader mellan kursbetyg och betyg på nationella prov.

Skolinspektionen bedömer därför att det finns ett utvecklingsbehov, vilket beskrivs nedan under avsnittet Identifierat utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn analyserar avvikelser i betygssättningen utifrån skillnader mellan olika ämnen/kurser samt årskurser/program och mellan resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg. I detta ingår att rektorn för diskussioner med lärarna om de skillnader och avvikelser som finns samt söker förklaringar till dessa.

Granskningen visar att rektorn inte analyserar betygssättningen i syfte att säkerställa att en likvärdig bedömning. Det framgår av intervjuer att rektorn inte gör tillräckliga analyser av de skillnader och avvikelser som finns mellan olika lärares betygssättning och mellan resultat på nationella ämnesprov och kursbetyg. Det framgår också att en

stor andel elever får ett högre kursbetyg jämfört med resultaten på de nationella ämnesproven och att rektorn inte har några förklaringar till detta.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Enligt gymnasieförordningen¹⁰ ska nationella bedömningsstöd stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper. Enligt läroplanen¹¹ ska lärare vid betygssättningen, utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs, allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

Rektorn uppger i intervju att hen genomför elevavstämningar tre gånger per läsår med skolans elevhälsa och att det där har identifierats vissa avvikelser i betygsutfall mellan olika klasser och lärare. I några fall har rektorn haft individuella samtal med lärare angående betygssättning, men någon systematisk uppföljning eller analyser av resultat inte gjord, säger rektorn. Rektorn uppger vidare att hen inte har tittat på om det finns skillnader mellan elevernas nationella provresultat och slutbetyg och att hen har identifierat ett behov av detta. Av nationell statistik för läsåret 2017/2018 framgår att det finns stora skillnader mellan kursbetyg och betyg på nationella prov.¹²

Skolinspektionens rekommenderar därför att rektorn på ett systematiskt sätt följer upp och analyserar lärarnas bedömning och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv och på ett sätt som gör att de skillnader som finns kan förklaras. Det som framkommer i denna uppföljning bör rektorn sedan diskutera med lärarna och säkerställa att lärarnas bedömningar enbart görs utifrån kunskapskraven.

Rektorn kan med fördel använda sig av Skolverkets allmänna råd med kommentarer om betyg och betygssättning¹³ i sitt utvecklingsarbete och även se till att lärarna får möjlighet att diskutera innehållet i dessa råd. Av det som framgår i de allmänna råden

¹⁰ Gymnasieförordningen 8 kap. 3 f §

¹¹ Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg

¹² 81 procent av skolans elever har ett högre kursbetyg i förhållande till provbetyget gällande matematik 1A vårterminen 2018. I svenska 1 har 48,4 procent av eleverna ett högre kursbetyg i förhållande till provbetyg. I svenska som andraspråk har 46,2 procent av skolans elever kursbetyg som är högre än provbetyget. Uppgifter angående relationen mellan provbetyg och kursbetyg engelska 5 saknas för år 2018. Detta då antalet elever som skrev provet är under 10.

¹³ Skolverkets allmänna råd med kommentarer (2018) Betyg och betygssättning, s. 42 ff.

bör rektorn särskilt fokusera på en uppföljning av avvikelser mellan resultat på nationella prov och betyg men också på analyser av betyg inom och mellan ämnen och elevgrupper för att ta reda på om det finns samband mellan avvikelser och till exempel kön eller socioekonomiska faktorer. Om avvikelser förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte.

På Skolinspektionens vägnar

X Inger Börjesson

Beslutsfattare
Signerat av: Inger Börjesson

X Carolin Backlund

Föredragande
Signerat av: Carolin Backlund

I handläggningen av ärendet har även utredare Andrés Brink medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Tre gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 9 och den 11 april 2019. Besöket genomfördes av utredare Carolin Backlund och Linda Lantz.

Skolinspektionen genomför under läsåret 2018/2019 tillsyn och kvalitetsgranskning av Praktiska Sverige AB. Praktiska Nykvarn drivs av den enskilda huvudmannen Praktiska Sverige AB.

Skolenheten har enligt rektors redogörelse 238 inskrivna elever vid granskningstillfället och anordnar utbildning i nationella yrkesprogram och introduktionsprogram. Vid tillsynen går 175 elever på nationella yrkesprogram (bygg- och anläggningsprogrammet, el och energiprogrammet, fordon och transportprogrammet, handel och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, industritekniska programmet, VVS och fastighetsprogrammet samt vård och omsorgsprogrammet) och 63 elever går introduktionsprogram (programinriktat individuellt val och yrkesintroduktion).

Skolan leds av en rektor och biträdande rektor. Enligt Skolverkets statistik är antalet elever per heltidstjänstgörande lärare 13,5 läsåret 2018/19. Andelen legitimerade lärare med behörighet heltidstjänster är 29,3 procent enligt samma källa.